GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 30. Lunĭ, Marțĭ 10 (22) Februariu. 1887.

Brașovŭ, 7 Februariu 1887.

Consternare pe tótă linia. Foile maghiare scuipă focŭ și pară, șoviniștii clocotescŭ de mâniă, Tisza stă sĕ se topéscă de compătimirea ce l'a cuprinsŭ, ér partida „independențilorŭ“ declară *urbi et orbi*, că nu e solidară în cestiunea naționalitățilorŭ cu Ludovicŭ Mocsary și că desapróbă vederile lui.

Cui nu-i place dreptatea, nu-i place sĕ audă nicĭ vorbele ómenilorŭ dreptĭ.

D-lŭ Tisza e prea de multŭ timpŭ ministru, decâtŭ ca sĕ mai putemŭ aștepta dela dênsulŭ sĕ recunóscă, fiă măcarŭ într'o neînsemnată afacere, că n'a lucratŭ corectŭ. Tóte ce le face dênsulŭ trebue sĕ fiă bune și la loculŭ lorŭ, căcĭ altfelŭ nu s'ar numi Tisza Kalman.

Necorectŭ lucréză numai naționalitățile când îi dau pace lui Tisza Kalman și prin a lorŭ neesplicabilă indolență îi ușuréză așa de multŭ câștigarea de laurĭ și triumfurĭ în urmărirea politicei maghiarismului violentŭ.

Fără îndoiélă, numai naționalitățile suntŭ de vină décă aḍĭ ministrulŭ-președinte Tisza nu găsesce pentru Mocsary decâtŭ numai cuvinte de compătimire.

Slovacii de pildă îndură tóte lovirile guvernanțilorŭ ungurĭ în tăcere. Ei nu se mișcă, nu protestéză, nu adreséză d-lui Tisza recursurĭ. Acéstă împrejurare îlŭ întăresce în credința, că bine și corectŭ procede, elŭ cu organele sale, față cu Slovacii. De amărăciunea, ce nu se pronunță pe față, Tisza Kalman nu se crede datorŭ a ține sémă. Elŭ este pré încărcatŭ cu afacerile statului, decâtŭ sĕ aibă răgazŭ a se gândi și la ḍiua de mâne, la isbucnirea de mai apoi a amărăciunei.

De aceea Mocsary, care cere a se lua mĕsurĭ de precauțiune, în locŭ de mulțămire întâmpină din partea d-lui Tisza imputarea, că este „mai Slovacŭ decâtŭ Slovacii,“ este „profetulŭ celorŭ ce urăscŭ rassa maghiară și statulŭ „maghiarŭ.“

Răpitŭ de efectulŭ momentului, Tisza Kalman nu s'a gânditŭ la sensulŭ ce se póte da cuvintelorŭ sale. Nu s'a gânditŭ că, compătimindŭ pe Mocsary, din causa compătimirei ce-o nutresce acestŭ nobilŭ Ungurŭ pentru sórtea naționalitățilorŭ din țéră, fără sĕ voiéscă d-sa compătimesce și pe naționalitățĭ, că n'au atâta compătimire pentru statulŭ ungarŭ și pentru rassa maghiară, ca sĕ se desbrace odată de indolența lorŭ, sĕ se misce, sĕ facă recursurĭ și apelațiunĭ în contra actelorŭ de violență ale guvernului și sĕ protesteze în gura mare, spre a deștepta pe puternicii ḍilei din amețélă și a-le deschide ochii.

Naționalitățile nemaghiare doră vorŭ învĕța ceva din vorbele lui Tisza și se vorŭ îndrepta. Doră vorŭ renunța în viitorŭ la umilitorulŭ și sinucidĕtorulŭ rolŭ de a se face, de-a-dreptulŭ séu pe cale indirectă, codorisce la toporulŭ, ce are menirea a tăia rădĕcinile esistenței lorŭ. Doră nu vorŭ mai rĕmânĕ după trista gloriă, de a li se ḍice, că lorŭ are sĕ le mulțumescă Tisza rĕmânerea sa la putere.

Despre declarațiunea partidei „independențilorŭ“ nu putemŭ ḍice alta, decâtŭ că acésta partidă, care șĭ-a scrisŭ pe stégŭ: independința Ungariei și totușĭ refusă de a lua măcarŭ actŭ de dreptele aspirațiunĭ ale celorŭ 11 milióne de cetățenĭ dintre 16, câțĭ locuescŭ în acestŭ statŭ, nu merită sĕ intrămŭ în vorbă seriósă cu ea.

Nicĭ ideă n'au cei din stânga estremă cum se dobândesce independința unui statŭ poliglotŭ. Nu sciu, séu nu vorŭ sĕ scie, că Statele unite americane și Elveția numai așa șĭ-au pututŭ elupta independența, că n'au identificatŭ interesele statului cu interesele unei singure rasse, ci au făcutŭ ca tóte popórele locuitóre în statŭ sĕ se simță bine și acasă în patria lorŭ, căutându-șĭ scutulŭ și mântuirea în libertatea lorŭ proprią individuală și în unirea forțelorŭ tuturorŭ spre apĕrarea acestei libertățĭ.

Ce se ḍicemŭ de pressa maghiară?

Ea condamnă aḍĭ pe unŭ Mocsary cu aceiașĭ înverșunare, cu care se răpeḍise mai astă véră asupra generalului Jansky. In orbia ei pătimașă ea nu mai cunósce nicĭ o deosebire.

Organul de căpetenia alŭ guvernului, „Nemzet,“ merge până a ḍice, că Mocsary cu vorbirea sa a pĕcătuitŭ în contra „patriotismului,“ căcĭ fost'au Maghiarĭ, carĭ au servitŭ interesele austriace, dér *ca unŭ Maghiarŭ sĕ fi servitŭ vreodată interesele naționalitățilorŭ*, acésta până la ivirea pe scenă a lui Mocsary nu s'a mai pomenitŭ. Dér „Nemzet“ se mângâie, că Mocsary stă singurŭ între Maghiarĭ cu politica lui și speră, că singurŭ va și rĕmâné.

A spune adevĕrulŭ simplu și neîmpedecatŭ, fără falsificare și întorsĕturĭ iesuitice à la Tisza, a face atențĭ pe conaționalii sĕi, că grandomania ungurésca și prigonirile pornite de guvernŭ și de societatea maghiară în contra covĕrșitórei maiorităță a cetățenilorŭ espunŭ statulŭ în aceste critice timpurĭ la cele mai marĭ pericule, a voi sĕ oprescĭ pe celŭ orbŭ la marginea prăpastiei, unde se află, e după „Nemzet“ pĕcatŭ în contra patriotismului!

De aicĭ ar urma, că numai celŭ ce face contrarulŭ dela tóte aceste lucră patriotícesce. Décă cei dela „Nemzet“ vréu cu totŭ dinadinsulŭ sĕ se prăvălescă în prăpastiă, mérgă înainte, dér sĕ cruțe celŭ puținŭ pe aceia, carĭ în bună credință și din convingere le dau sfatulŭ sĕ se opréscă.

Cumcă au fostŭ Maghiarĭ, carĭ au servitŭ intereselorŭ austriace, o scimŭ fórte bine, ba scimŭ, că și aḍĭ suntŭ mulțĭ, cu „Nemzet“ în frunte, carĭ servescŭ mai bine chiar interesele Germaniei, decâtŭ interesele țĕrii lorŭ. Dér, ca sĕ fiă mai mare pĕcatŭ a servi interesele cetățenilorŭ statului, decâtŭ interesele străine, mărturisimŭ, că acésta nu-o pricepemŭ. Cu alte cuvinte, „Nemzet“ ḍice, că e mai mare pĕcatŭ sĕ împărțescĭ pânea cu fratele tĕu, care lucră și asudă cu tine într'o brasdă, decâtŭ cu străinulŭ.

Acéstă logică numai așa se póte pricepe, décă presupunemŭ, că șoviniștii cu „Nemzet“ în frunte s'au hotărîtŭ a da orĭ și cui orĭ ce, numai sĕ nu fiă constrînșĭ a da, ce e alŭ naționalitățilorŭ.

Câtŭ pentru mângâierea, ce o are „Nemzet“, că Mocsary între Ungurĭ stă singurŭ cu politica lui de naționalitate, ḍicemŭ:

Poporulŭ maghiarŭ, care sufere și rabdă cu noi dimpreună, se va convinge aḍĭ mâne, că lingușirea vanitățilorŭ lui naționale e numai o cursă, care nu'lŭ face nicĭ mai sătulŭ, nicĭ mai avutŭ, nicĭ mai fericitŭ, ci din contră îi impune numai sarcine insuportabile; atuncĭ va recunósce acestŭ poporŭ, că precum în trecutŭ sub pretecstulŭ drepturilorŭ țĕrii elŭ îșĭ vĕrsa sângele pentru privilegiele boerilorŭ, așa și astăḍĭ muncesce și se luptă numai în interesulŭ celorŭ ce îi esploatéză fără milă vanitatea și credulitatea.

Atuncĭ, suntemŭ convinșĭ, vorŭ afla și ideile lui Mocsary nenumĕrațĭ aderențĭ între Ungurĭ.

Numai sĕ nu fiă prea târḍiu!

Scrisórea deputatului Mocsáry.

In conferința ținută la 17 Februarie de clubulŭ dietalŭ alŭ partidei independente și dela 48, președintele Daniel Irányi a cetitŭ următórea scrisóre, prin care deputatulŭ Mocsary anunță eșirea sa din clubulŭ acelei partide, și care a fostŭ luată la cunoscință:

Onorate d-le președinte! In urma resoluțiunei desaprobătóre ce a luat'o clubulŭ, mĕ simțŭ nevoitŭ sĕ declarŭ, că resemnezŭ a face parte dintre membrii comitetului esecutivŭ și că esŭ din clubŭ. Nu potŭ sĕ nu observŭ, că afirmarea cuprinsă în resoluțiune: că punctulŭ meu de stadiu în cestiunea naționalitățilorŭ „stă în contraḍicere diametrală cu programulŭ partidei,“ nu o potŭ recunósce ca întemeiată. Partida a declaratŭ la mai multe ocasiunĭ și érășĭ de curĕndŭ chiar, că ține strînsŭ la principiele egalității de dreptŭ. Ei bine, *este minimulŭ egalității de dreptŭ, ca sĕ le țină 'n sémă legea esistentă față cu naționalitățile* — Cu distinsă stimă

Ludovic Mocsary.

Desbaterea bugetului cultelorŭ și instrucțiunei.

In ședința dela 15 Februariu a camerei deputațilorŭ din Pesta, ajunse la desbatere bugetulŭ cultelorŭ și instrucțiunei. Raportorulŭ Al. *Orszagh* recomandă bugetulŭ, cu modificările făcute în cadrulŭ bugetului, spre primire.

Stefanŭ *Leszko*, după ce aduce tămâĭă luĭ Trefort, că e cultŭ, că deși bĕtrânŭ dér e plinŭ de putere și activitate, îșĭ mai ia ceva îndĕrĕtŭ din tămâiă, fiindŭ că și Trefort, ca toțĭ ómenii marĭ, are slăbiciunĭ neesplicabile. Trefort vrea o națiune cultă, dér ca sĕ sparia pe cei doritorĭ d'a învĕța, a inundatŭ scólele medii cu mulțime de cărțĭ scolare, încâtŭ părinții nu mai birue, și sporesce taxa scolară, și fără asta destulŭ de mare. Scolarii suntŭ prea înpovărațĭ cu materia. Aḍĭ se imitéză numai sistemulŭ scolarŭ germanŭ. Ministrului nicĭ că'i pasă a cheltui 20—30,000 fl. pentru edificarea unei scóle comunale. S'au accentuatŭ cuvintele: scólă de statŭ, confesională, comună, și s'au cheltuitŭ câtva timpŭ sume enorme pentru cea din urmă, până ce în fine s'a făcutŭ de statŭ. Scóla de statŭ nu corĕspunde basei religióse-etice a positivității, căcĭ se învĕță lucrurĭ contrare moralei. Esistă o întreprindere de a edita cărțĭ sub titlulŭ »Jo könyvek« (cărțĭ bune) și aceste cărțĭ se împartŭ gratis scólelorŭ pe spesele guvernului. Dér ce se cuprinde în aceste cărțĭ? Se instruéză tinerimea în arta risipei, se istorisesce cum Nicolau Eszterhazy 'șĭ-a cheltuitŭ banii, cum a întrebuințatŭ note de câte 1000 fl. ca fidibuse. (Ilaritate). Situațiunea de aḍĭ a Ungariei se represintă în versurĭ. Se istorisesce o istoriă despre treĭ caĭ, unulŭ schiopŭ, unulŭ grasŭ și unulŭ orbŭ, și se ḍice că gloaba cea schiópă e poporulŭ, calulŭ celŭ grasŭ și lenešŭ e nobilimea și calulŭ celŭ orbŭ regele.*) (Ilaritate). Séu se istorisesce, că regele jócă cărțĭ, jócă „Den schwarzen Peter*)“ (Ilaritate) și perde mai multŭ în societate, dér nu face nimicŭ, căcĭ elŭ îșĭ va încassa érășĭ banii prin dărĭ. Intr'unŭ altŭ fasciculŭ se atacă religiunea, pe episcopulŭ din Vațŭ îlŭ face, că'ĭ place mai multŭ pivnița decâtŭ biserica. (Ilaritate). Póte fi aci vorba de nobilitarea moravurilorŭ? Cu acéstă literatură ajunge lucrulŭ acolo, că tinĕrulŭ flăcău se împușcă, fiindŭ că banii de buzunarŭ i-a cheltuitŭ orĭ iubita l'a lăsatŭ în baltă. Asta'i moralulŭ societății de aḍĭ. Ceremŭ sĕ se educe poporulŭ, căcĭ atuncĭ nu va fi disoluțiune, ci bunăstare generală.

Daniel *Iranyi* ḍice, că din miile de milióne, ce le-a jertfitŭ țéra, puținŭ s'a cheltuitŭ pentru scólă. E activŭ ministrulŭ, dér n'a sporitŭ bugetulŭ, ci a făcutŭ cheltuelĭ peste bugetŭ călcândŭ dreptulŭ de bugetŭ alŭ legislativei. Intârḍiândŭ a da scólelorŭ subvențiunile, a adusŭ numĕróse comune în perplexitate. Pentru înființarea de scóle noué s'au destinatŭ în bugetŭ 30,000 fl. Suntŭ însĕ încă 300 comune, care n'au scólă și 1750 comune, care 'șĭ trimitŭ copii la o scólă din comuna vecină. Unde amŭ fi aḍĭ, décă amŭ fi adusŭ mai multe jertfe pentru scólă, în locŭ d'a cuceri provincii, unde esistența Ungariei e pusă în jocŭ? Oratorulŭ impută ministrului, că încă totŭ întârḍiă cu introducerea libertății religióse, care e cu atâtŭ mai necesară, cu câtŭ ireligiositatea și imoralitatea se lățescŭ totŭ mai multŭ. Nu mai merge cu persecuțiunea evului mediu. Aḍĭ mai multŭ ca orĭ când e necesară concordia între cetățenĭ, pentru ca umĕrŭ la umĕrŭ sĕ se potă dedica serviciului patriei. (Vii aplause). Oratorulŭ presintă o moțiune în sensulŭ d'a veni ministrulŭ cu unŭ proiectŭ de lege pentru introducerea libertății religióse.

*) Guguță séu Épă.

Ministrulŭ *Trefortŭ* ḑice că bugetulŭ resortului sĕu e potrivitŭ cu finanţele. Ar fi voitŭ şi ar fi putută face mai multŭ, décă ar fi dispusŭ de mijlóce materiale mai marĭ şi de ómenĭ mai destoinicĭ. Introducerei libertăţii religióse i se opune oratorulŭ, cestiunea raporturilorŭ de căsătoriă însĕ trebue regulată, căcĭ în afacerile de divorţŭ (despărţeniă) se întêmplă lucrurĭ, care ruinéză înaintea Europei întregĭ concepţiunea nóstră de dreptŭ, reputaţiunea nóstră juristică. Cu acestŭ obiectŭ se ocupă deja ministru de justiţiă. Introducerei libertăţii religióse mĕ opunŭ fiindŭ că nu vreau sĕ plantezŭ aci nicĭ o nouă putere centrifugală. Sunt amicŭ alŭ libertăţii consciinţei şi acésta şi esistă, căcĭ în acéstă privinţă nu se întrebuinţéză nicĭ o violinţă, nu vreau însĕ sĕ introducŭ acea libertate, cum e în Anglia, că unŭ preotŭ, décă ajunge în cértă cu comuna, închiriază o sală şi intemeiază o nouă sectă, de care în Anglia esistă 156, séu vinŭ din afară totŭ felulŭ de învĕţăturĭ periculóse, precum vedemŭ la Nazarenĭ, carĭ voescŭ sĕ întemeieze aci francŭ şi liberŭ secte şi bisericĭ. Décă aruncămŭ o privire în viéţa internă a religiunilorŭ şi confesiunilorŭ esistente, găsimŭ şi acolo ceva, ce periclitéză unitatea statului ungarŭ. Acesta'i motivulŭ principalŭ, că suntŭ contra acestei libertăţĭ religióse generale. Dér suntŭ şi puncte de vedere culturale. Căcĭ décă îmbucăţimŭ societatea din consideraţiunĭ bisericescĭ séu confesionale. nicĭ o parte n'are putere d'a promova órecare scopurĭ confesionale. Acéstă esperinţă o facemŭ la Israeliţĭ (Ignaz Zimandy: Nu esistă Israeliţĭ!) Da, Israeliţĭ, *verba valent usu*, Numesce'i cum vreai, e totŭ una. De când s'a făcutŭ ruptura între congresŭ şi Jidovii ortodoxĭ, n'au absolutŭ nicĭ o putere d'a promova multe scopurĭ culturale. Afară de asta nu vreau sĕ lasŭ a se întemeia aci astfelŭ de secte, în care credinţa deşartă jócă rolulŭ celŭ mai mare. Nu suntŭ încă la noi stările astfelŭ, încâtŭ libertatea religiósă sĕ o putemŭ suporta fără periculŭ.

Ce privesce sistemulŭ de instrucţiune ce esistă aḑĭ în Ungaria, e adoptatŭ, cu mai marĭ séu mai puţine abaterĭ în tótă Europa. Şi eu l'am găsitŭ introdusŭ. (Ignaz Zimandy: D-ta numai l'ai stricatŭ!) Cunóscemŭ defectele acestui sistemŭ, dér e mai bine aşa decâtŭ sĕ-lŭ schimbămŭ mereu. Oratorulŭ ḑice că cunósce şi sistemulŭ celŭ vechiu şi se laudă că a fostŭ totdéuna între cei dintêiu eminenţĭ. Décă cărţile de scólă costă multŭ, nu e vina lui. Va lua mĕsurĭ energice în contra faptului, că atâtŭ de mulţĭ tinerĭ, cum au în mână testimoniulŭ de calificaţiune, se punŭ în legătură cu întreprinḑĕtorĭ şi scriu cărţĭ scolare. Ce privesce taxa scolară, în nicĭ o ţĕră nu e atâtŭ de mică ca la noi, ér copii fără mijlóce, carĭ au pornire spre învĕţătură, suntŭ scutiţĭ de taxă. (Ministrulŭ, precum se vede, nu scie că în România învĕţămĕntulŭ e gratis şi pentru celŭ sĕracŭ şi pentru celŭ bogatŭ. — Red.) Ce privesce îngreuiarea scolarilorŭ, atêrnă de tactulŭ profesorului. Décă aşŭ avea mai mulţĭ banĭ la disposiţiune, de multŭ aşŭ fi înfiinţatŭ unŭ internatŭ după modelulŭ scólei normale superióre francese, unde profesorii nu numai suntŭ instruiţĭ, ci şi educaţĭ. Căcĭ avemŭ fórte bunĭ profesorĭ, dér durere, suntŭ şi mulţĭ carĭ dau educaţiune, pe când ei înşişĭ ar trebui sĕ fiă educaţĭ. (Viă ilaritate).

In privinţa scólelorŭ comunale şi confesionale observŭ, că ceea ce a avutŭ sĕ 'mĭ impute d-lŭ deputatŭ nu e aşa. Nicĭ odată n'am predicatŭ, că scólele confesionale suntŭ rele, că în loculŭ lorŭ trebue sĕ se înfiinţeze scóle comunale. Totdéuna am poruncitŭ organelorŭ mele sĕ caute, ca scólele sĕ fiă bune. ér nu sĕ schimbe totdéuna caracterulŭ scólelorŭ. Nu mi se póte pune în sarcina mea, că nisuiescŭ a înfiinţa scóle de statŭ nu numai acolo, unde ar cere interesulŭ statului şi alŭ naţionalităţilorŭ, ci şi acolo, unde ar cere interesulŭ unorŭ confesiunĭ. Décă vremŭ sĕ instruămŭ şi educămŭ seriosŭ poporulŭ, *vomŭ fi siliţi a desfiinţa scólele confesionale în multe locurĭ şi mai alesŭ în unele insule, şi a înfiinţa în loculŭ lorŭ scóle de statŭ.* (Vii aprobărĭ generale.) Vomŭ procede încetŭ cu reformele, din causă că costă banĭ.

Cu privire la acea literatură de stradă, de care a vorbitŭ d. deputatŭ, totŭ cu literatură de stradă se va puté înlătura, dér cuviinciósă şi morală.

Acum vr'o 2—3 sĕptĕmânĭ d. deputatŭ Komlossy m'a interpelatŭ, décă pentru Israeliţĭ (Zimandy: Jidovĭ! (larmă), ḑicemŭ aşa déră, décă pentru Jidovĭ vreau sĕ înfinţezŭ unŭ gimnasiu deosebitŭ. Rĕspunsulŭ e simplu. Legea, şi anume legea şcólelorŭ medii nu'mĭ dă nicĭ dreptulŭ nicĭ ca datoriă nu'mĭ impune sĕ sporescŭ numĕrulŭ gimnasielorŭ confesionale. Décă din cerculŭ confesiunilorŭ nu se produce nicĭ o mişcare în acéstă direcţiune (Cu Caransebeşulŭ nu s'a produsŭ? — Red.), nu potŭ sĕ esŭ eu cu unŭ astfelŭ de proiectŭ. Dér seminarulŭ rabinilorŭ are cincĭ classe gimnasiale ca classe de pregătire pentru cursulŭ teologicŭ, prin urmare nu potŭ iniţia înfiinţarea unui întregŭ gimnasiu. In acelŭ institutŭ nu numai Israeliţĭ, ci şi creştinĭ au învĕţatŭ cu mare succesŭ. Voiu mai avé ocasiune sĕ vorbescŭ. Rogŭ a se primi bugetulŭ. (Vii aprobărĭ şi eljenurĭ în drépta.

(Va urma.)

SCIRILE ḐILEI.

Fóia coşutistă din Cluşiu încă se declară contra părerei ce nĭ-amŭ dat'o noi în privinţa sentinţei aduse de Tabla regéscă pentru condamnarea d-lui v.-protopopŭ *Vlassa* din *Indolŭ*. »Cine se amestecă în nisce lucrurĭ ca acele, în care s'a amestecatŭ elŭ, ḑice fóia agitatóre, trebue sĕ pótă suporta cu tăria tóte urmările. Décă cineva predică, că înainte cu 100 de anĭ a trăitŭ unŭ bărbatŭ romanŭ, care a ucisŭ, a maltratatŭ, şi că neamŭ adunatŭ astăḑĭ pentru sĕrbătorirea lui — acesta póte sci, că face rĕu, pentru că faptele condamnabile nu se potŭ preamări. Celŭ mai bunŭ mijlocŭ pentru a-şĭ rĕsbuna asupra Maghiarilorŭ este, ca sĕ nu se „dmită" omulŭ la astfelŭ de preamărirĭ, căcĭ atuncĭ nu se dă ocasiă pentru terorismŭ«. — O, absolutiştilorŭ constituţionalĭ şi intoleranţilorŭ, câtŭ de slabĭ sunteţĭ, décă la amintirea numelui unui mortŭ vĕ cuprinde gróza! Câtŭ de neliniştită trebue sĕ vé fiă consciinţa!

—x—

Din ordinulŭ *viceşpanului* comitatului *Torontalŭ*, s'a întocmitŭ in acestŭ comitatŭ colecte în favórea acelorŭ învĕţătorĭ, carĭ suntŭ în stare a dovedi celŭ mai mare succesŭ în instruirea limbei maghiare şi, după cum anunţă „Banater Post", au incursŭ din marele comitatŭ de aprópe 300 comune numai 46 fl. 50. — Precum vedemŭ, nicĭ Şvabii nu simtŭ nicĭ o bucuriă d'a se maghiarisa. Cólele de colectare, primite de utopiştĭ góle, suntŭ unŭ votŭ de blamŭ, cum li se cuvine. Fiascurĭ şi ér fiascurĭ pretutindenea!

—x—

In adunarea ţinută în ḑilele acestea de *representanţa* oraşului *Braşovŭ*, Carol *Schuster* a interpelatŭ asupra stadiului în care a ajunsŭ cercetarea contra perceptorului suspendatŭ Iohann *Thiss*, care a defraudatŭ o însemnată sumă de banĭ. Preşedintele. primarulŭ *Brennerberg*, a respunsŭ, că cercetarea, fiindŭ fórte cuprinḑĕtóre, nu s'a încheiatŭ încă, dér e aprópe de sfêrşitŭ.

Ni se scrie cu data 12 Februarie n.: „Têrgulŭ de ţéră în *Chişişiu*, în Sĕcuime, care s'a sfêrşitŭ în Februare n. a fostŭ bunŭ, vitele s'au vêndutŭ cu preţurĭ de mijlocŭ, s'au cumpĕratŭ binişorŭ pentru că cumpĕrătorĭ au fostŭ destui de pre la Şimlĕulŭ Silvaniei şi Israeliţĭ din Maramurĕşŭ şi din alte locurĭ Bucatele încă au începutŭ a se vinde cu preţŭ bunŭ. Cu deosebire ovĕsulŭ are mare trecere, preţulŭ se urcă tare pre ḑi ce merge. Timpulŭ e frumosŭ, n'avemŭ zăpadă."

D-lŭ deputatŭ V. *Maniu* din Bucurescĭ ne trimite următórea întêmpinare:

D-Sale d-lui *A. Mureşianu*, directorŭ alŭ ḑiarului „Gazeta Transilvaniei," în Braşovŭ.

Domnule directorŭ,

In stimatulŭ D-Vóstre ḑiarŭ am vĕḑutŭ strecurându-se o gravă eróre cu reproducerea unorŭ cuvinte ale mele rostite în camera deputaţilorŭ din Bucurescĭ, cu ocasiunea discuţiunilorŭ asupra interpelării d-lui Maiorescu.

Reproducerea D-Vóstre ḑice, că cuvintele mele erau unŭ rĕspunsŭ la adresa băncei ministeriale.

Afirmŭ spre onórea băncei ministeriale şi a camerei deputaţilorŭ, că cuvêntulŭ »Transilvania« nu a fostŭ rostitŭ de pe banca ministerială.

Incredinţatŭ că veţĭ face acéstă rectificare, vĕ rogŭ sĕ primiţĭ espresiunea nemărginitei mele consideraţiunĭ.

Bucurescĭ, 5 (17) Februarie 1887.

V. Maniu.

Spre a evita, ca cetitorii nostri neiniţiaţĭ în afacerea din cestiune, sĕ nu înţelégă cumva greşitŭ afirmarea d-lui Maniu, observămŭ că în corespondenţa nóstră din Bucurescĭ ce a apărutŭ în numĕrulŭ dela 21 Ianuarie (2 Febr.) a. c., vorbindu-se de apostrofarea adresată d-lui Maiorescu, că fără lupta partidului liberalŭ d-sa „póte că n'ar fi fostŭ aḑĭ decâtŭ unŭ dascălŭ orĭ unŭ popă la satŭ", s'au ḑisŭ următórele: „O voce de pe banca ministerială a mai adăugatŭ (la acea apostrofare) cuvintele: In Transilvania! ceea ce a făcutŭ pe unŭ d. deputatŭ din oposiţiă (V. Maniu) sĕ replice: „Cuvêntulŭ de Transilvania n'a pututŭ eşi decâtŭ din gură grecéscă orĭ bulgăréscă".

D. Maniu declară în întêmpinarea de mai susŭ, că acelŭ cuvêntŭ nu s'a rostitŭ de pe banca ministerială.

Luândŭ actŭ cu deosebită plăcere de acéstă declaraţiune, nu putemŭ sĕ nu observămŭ, că aprópe tóte ḑiarele din Bucurescĭ au fostŭ luatŭ notiţă despre incidentulŭ din vorbă în acelaşĭ înţelesŭ, ce i l'a datŭ stimatulŭ nostru corespondentŭ, şi că de aceea nu ne-amŭ creḑutŭ autorisaţĭ a-i trage la îndoiélă respectiva comunicare, deşi bucurosŭ amŭ fi doritŭ sĕ o putemŭ face.

Discursulŭ d-lui Kogălniceanu,

rostitŭ în şedinţa camerei române dela 24 Ianuariu st. v. a. c.

Eată importantulŭ discursŭ, prin care distinsulŭ bărbatŭ de statŭ alŭ României şĭ-a marcatŭ posiţiunea sa faţă cu guvernulŭ şi cu partidele din ţéră:

D. M. Kogălniceanu: D-nii mei, astăḑĭ pentru ântêia óră am cerutŭ şi eu cuvêntulŭ în Cameră de când am reintratŭ. Eu socotescŭ, că n'ar fi dreptŭ, mai alesŭ pentr'unŭ Parlamentŭ liberalŭ, ca după ce unulŭ din oposiţiunea multicoloră ia cuvêntulŭ şi interpelă pe mi-

FOILETONU.

Pipĕruşiu Petru şi Florea-'nfloritulŭ.

(Poveste din Sălagiu, comunicată de plugarulŭ M. Bene din Supurulŭ de susŭ, scrisă de Ioanŭ Popŭ Reteganulŭ.)

(Urmare.)

S'a luatŭ deră sĕ plece, dér uitându-se la stejarulŭ celŭ mare, de care'lŭ legaseră fraţii, îşĭ ḑise: biata mamă nicĭ lemne de focŭ n'o fi avêndŭ, că harnicii de fraţĭ nicĭ lemne nu i-orŭ fi dusŭ; hai sĕ-i ducŭ eu unŭ căturŭ...

Şi merse la ştejarulŭ de care fuse legatŭ, îlŭ smulse din pămêntŭ, ca pe unŭ morcovŭ, îlŭ luà pe umĕrŭ, cum iai o greblă bunăóră, şi hai cu elŭ spre satŭ.

Când era ospĕţulŭ mai poganŭ, când jucau şi beau pe întrecute în ocolŭ (curte), că în casă nu mai încăpeau, atuncĭ nimerì şi Pipĕruşŭ Petru cu stejarulŭ pe umĕrŭ. Totŭ satulŭ îlŭ cunoscù, că dóră numai de câteva ḑile plecase de acasă, dér fraţii lui nu sciau ce sĕ facă, vĕḑêndu-lŭ cum vine către ei şi îşĭ gândiră că acum are sĕ'i şi omóre.

— Bunŭ ospĕţulŭ la d-vóstră, ḑice Piperuşŭ intrândŭ cu stejarulŭ celŭ mare pe umĕrŭ.

— Bună sĕ-ţĭ fiă inima, ḑiseră sĕtenii, pe când fraţii lui voiră sĕ o ia la sănătósa.

Oho! strigă Pipĕruşŭ, încătrău cinstiţilorŭ? Én staţĭ o lécă de vorbă cu mine! Frumosŭ fù aceea dela voi sĕ mĕ lăsaţĭ dormindŭ în pădure şi înca legatŭ în lanţurĭ ca unŭ hoţŭ? Asta-i mulţămita fiindŭ că v'am aflatŭ, am bătutŭ pe smeulŭ, care vĕ omorîse, până v'a inviatŭ, l'am omorîtŭ pe elŭ sĕ scapŭ satulŭ nostru de urgia lui, v'am umplutŭ de averĭ şi v'am pusŭ pe drumulŭ către casă, eu, fratele vostru, aşa rĕsplată am fostŭ vrednicŭ sĕ aflu la voi?

Atuncĭ fraţii începură a plânge şi a se ruga de iertare ḑicêndŭ, că numai au glumitŭ, că bine sciau ei, că elŭ atâta-i de tare, de cu stejarŭ cu totŭ póte veni până acasă. Sĕ mai rugà şi mumă-sa şi soru-sa şi totŭ satulŭ sĕ-i ierte, ér elŭ fiindŭ omŭ cu inimă bună, — i-a iertatŭ şi s'a pusŭ şi elŭ la ospĕţŭ.

Când a fostŭ a doua ḑi diminéţa, după ce s'au sculatŭ toţĭ voioşĭ şi sĕnĕtoşĭ, Pipĕruşŭ Petru se gătà de cale.

— Dér unde vréi sĕ mergĭ éră, Petre, puiulŭ mamei! îlŭ întrebà mamă-sa.

— Mĕ ducŭ, mamă, mĕ ducŭ departe, până unde voiu da de Florea-nfloritulŭ, dér de cumva l'oiu putea aduce sĕ fiă soţŭ soru-mi, că am auḑitŭ că e unŭ voinicŭ de omŭ şi ar fi pĕcatŭ sĕ nu ne cunóscemŭ.

— Da nu merge, stăi acasă, aveţĭ voi destulă avere, însuraţi-vĕ, dragii mamei, ér pe soru-ta vomŭ mărita-o noi după cineva, că dóră suntŭ destui feciorĭ sdraveĭn în satŭ, ce sĕ mai baţĭ calea ţĕrii? Stăi tu aci, în satulŭ tĕu, între neamurĭ, aprópe de mine, acum la bĕtrâneţele mele, sĕ nu-ţĭ mai ducŭ atâta dorulŭ.

Multe vorbe bune şi înţelepte îi spuse maică-sa, dér elŭ totŭ ca elŭ, décă 'şĭ punea odată carulŭ în petri pentru ceva, apoi nu mai era omŭ sĕ-lŭ desbaiere. Işĭ luà déră rĕmasŭ bunŭ şi se cam mai duse, multă lume 'mpĕrăţiă, ca Dumneḑeu sĕ ne ţiă, că din poveste multă este, mândră şi frumósă, s'o ascultaţĭ şi d-vóstră, că cine o-a asculta, o-a învĕţa, ér cine a dormi, se va hodini şi povestea nu o-a sci.

S'a dusŭ, s'a dusŭ până a nimeritŭ într'o pustietate mare, de nu vedeai nimicŭ numai ceriulŭ în susŭ şi sub picióre pămêntulŭ, nicĭ o frunḑă, nicĭ unŭ firŭ de iérbă, dér nimicŭ, ce-i nimica.

A mersŭ elŭ multŭ pe pustietatea aceea până a datŭ de unŭ vîjŭ bĕtrânŭ, dér bĕtrânŭ nu glumă, albŭ la pĕrŭ şi la barbă ca o óie bălaie, cu o cârjă în mâna dréptă, ér cu cea stingă îşĭ totŭ ferea genele de pe ochĭ sĕ véḑă înainte, că aşa-i erau de largĭ şi de dese, de-i veneau până la gură şi se împreunau cu barba şi cu mustĕţile.

(Va urma).

nistru, și după ce ministrulŭ rĕspunde tótei oposițiunĭ ca unicoloră, îndată sĕ închidă discuțiunea. Ei bine, și noi avemŭ dreptulŭ, acei carĭ nu facemŭ parte nicĭ dintre guvernamentalĭ, nicĭ din oposițiunea *quand même*, sĕ ḑicemŭ cuvêntulŭ nostru. Aci este o cestiune care interesézá țéra întrégă, și așa fiindŭ, vĕ rogŭ sĕ bine-voițĭ a mĕ lăsa sĕ vorbescŭ, cu atâtŭ mai multŭ că eu diferŭ de mulțĭ din D-vóstră în privința chipului cum sĕ discută cestiunile în actuala sesiune a Parlamentului nostru. Eu socotescŭ că astăḑĭ acela îșĭ iubesce țéra mai multŭ care contribue la alinarea, ér nu la excitarea pasiunilorŭ politice. Sunt omŭ bĕtrânŭ, lăsațĭ-mĕ sĕ spunŭ că cu mare durere am vĕḑutŭ cum se discută de cât-va timpŭ în acéstă Cameră, și când m'am rădicatŭ din patulŭ de durere și am revenitŭ între d-vóstră, cu durere vĕ spunŭ, că n'am mai recunoscutŭ Parlamentulŭ. Ce? Suntemŭ Parlamentulŭ României? Suntemŭ Parlamentulŭ națiunei române? Suntemŭ o societate română? Séu,cum ḑicea odată Rosetti, suntemŭ Drusi și Maronițĭ?....

D. N. Dimancea: Cerŭ cuvêntulŭ pentru închidere

D. M. Kogălniceanu: Am onóre sĕ declarŭ D-lui Dimancea, că rĕu face sĕ céră închiderea discuțiuneĭ, căcĭ, deșĭ ar puté sĕ'mĭ inchidă gura astăḑĭ, însĕ mâne nu, căcĭ am sĕ vinŭ cu o nouă interpelare, prin urmare, lăsațĭ-mĕ sĕ vorbescŭ, sĕ'mĭ vĕrsŭ foculŭ, nu aruncândŭ untŭ-de-lemnŭ peste focŭ, ci apă.

Vocĭ: Sĕ vorbéscă.

D. vice-preşedinte: Fiindŭ că Adunarea voesce continuarea discuțiunei, discuțiunea nu se va închide, dér vĕ punŭ în vedere că în ordinea înscrierei e D. C. Arionŭ.

D. C. Arionŭ: Schimbŭ cu D. Kogălniceanu.

D. M. Kogălniceanu: D-lorŭ, alaltăerĭ Camera acésta, cu 81 de bile albe și una négră, — și sciți, că una contra e confirmarea unanimităţii, ér nu denegarea, — a venitŭ și a votatŭ cincĭ milióne cerute de guvernŭ în interesulŭ apĕrărei țĕrii, și am convingerea că acéstă Adunare, care pe țĕrĕmulŭ cestiunilorŭ din intru se certă cum vedețĭ D-vóstră, și vine până la cuțite, orĭ de câte-orĭ se atinge de binele țĕrei va vota cu aceiașĭ unanimitate îndoitŭ, întreitŭ decâtŭ a votatŭ alaltăerĭ. Votulŭ de alaltăerĭ arată că oposițiunea care se agită atâtŭ de multŭ în cestiunile din întru, când se atinge de cestiunile din afară, de apĕrarea țĕrei, nu se dă înapoi ca sĕ dea ajutorŭ guvernului.

D-lorŭ, eram bolnavŭ și, în timpulŭ bólei mele, camera în unanimitate mĭ-a datŭ o recompensă națională; acéea pentru mine 'mĭ-a impusŭ obligațiunea ca, câtŭ voiu trăi, sĕ nu fiu cu pasiune și cu pàrtinire, ci sĕ cautŭ câtŭ se póte mai multŭ, mai alesŭ în fața împrejurărilorŭ din afară, sĕ spunŭ bĕtrânesculŭ meu cuvêntŭ, cerêndu-vĕ sĕ discutămŭ cu franchețĕ și lealitate, ca fii ai aceleașĭ țĕrĭ.

Pe când mĕ aflamŭ bolnavŭ ceteamŭ jurnale, și cu mare părere de rĕu am vĕḑutŭ, că sub guvernulŭ liberalŭ, acei carĭ în acestŭ Parlamentŭ luau cuvêntulŭ și se pronunțau contra guvernului liberalŭ, nu erau conservatorĭ, căcĭ conservatorii suntŭ fórte puținĭ, nicĭ nu sciu, décă este verĭ-unŭ adevĕratŭ, adecă vechiu coservatorŭ; aci suntŭ câțiva din acei, carĭ se numescŭ junimiștĭ; până în an acesta d-lor aŭ făcut unŭ fel de oposițiune, iertați-mĭ sĕ ḑicŭ cuvêntulŭ, o opisițiune fórte blândă, plagină. Sĕ mĕ ierte d. Carp, décă voiu spune că d-sa a venitŭ în fiăcare anŭ cu câte unŭ discursŭ în privința băncei, a etalonului de aurŭ și în privința comunei. d. Maiorescu a rădicatŭ cestiunea mai susŭ, și, cu multă blândețe vine și pune câte o teoriă constituțională . . . D-lorŭ, nu vețĭ bănui, că eu pàrtinescŭ pe conservatorĭ séu pe junii conservatorĭ, domnia-lorŭ mĕ onoréză cu o fórte mare antipatiă; și eu suntŭ datorŭ sĕ declarŭ la rĕndulŭ meu cum că, în strimtorarea minței mele, eu nu dorescŭ ca după d. Iónŭ Brătianu sĕ vină junimiștii la putere. (Aplause, ilaritate).

In anulŭ trecut erau numai verĭ o patru, cincĭ oposanțĭ în cameră, era amiculŭ meu d. Pallade d. Butculescu, d. Rădulescu și eu; așa de puținĭ oposanțĭ erau; încâtŭ nu găseamŭ cincĭ ca sĕ subscriemŭ unŭ amendamentŭ alŭ nostru; și ne trebuia sĕ punemŭ mare energiă pentru a fi ascultațĭ. Însĕ de atuncĭ s'au schimbatŭ lucrurile; când am venitŭ aḑĭ aci, am vĕḑutŭ că s'a înmulțitŭ oposițiunea, că suntŭ vre-o 40 séu 45. M'am întrebatŭ: care sĕ fiă causa? De unde vine acésta? Și mai alesŭ m'am îngrijatŭ fórte multŭ, fiindcă sunt liberalŭ.

Va ḑice póte cineva: cum? Kogălniceanu liberalŭ! Da, liberalŭ, și am patentă că sunt liberalŭ, acea patentă este dată la Concordia, unde rĕposatulŭ Rosetti a recunoscutŭ că 2 Maiu a fostŭ unŭ mijlocŭ de a ajunge la democrația. La acea patentă dată la Concordia țină, și cu dânsa mĕ prevalezŭ cătrĕ d-vóstrĕ că sunt liberalŭ. Dér mai am și alte documente de liberalŭ. Până la 1862, până la unirea definitivă, nu vețĭ tăgădui că am fostŭ șefulŭ partidului liberalŭ din Moldova. Dupĕ ce s'a făcutŭ unirea și am venitŭ aci, îndată s'au unitŭ conservatorii de acolo cu cei de aci, iertați-mĭ expresiunea populară și puținŭ parlamentară, cum se ḑice, îndată s'au mirositŭ. Asemenea și liberalii s'au unitŭ. Eu, șefulŭ partitului liberale din Moldova, am găsitŭ aci pe șefulŭ séu pe șefii partitului liberalŭ de aci, pe d-lŭ Rosetti și pe d-lŭ Brătianu. Domniele-lorŭ erau șefii unui partitŭ liberalŭ mai numerosŭ și mai bine organisatŭ decâtŭ celŭ din Moldova, și avéu pentru dênșii capitala țĕrei; represintă o forță mare orașulŭ Bucuresci, orașŭ eminamente liberalŭ, eminamente românŭ și partitulŭ liberalŭ 'lŭ avea. Prin urmare am ḑisŭ: am experiența mea, am trecutulŭ meu, am meritulŭ meu mai multŭ séu mai puținŭ; dér în regimulŭ parlamentarŭ se lucréză și se votéză cu maioritățĭ, și astfelŭ m'am închinatŭ d-lorŭ Brătianu și Rosetti, carĭ represintau o valóre parlamentară mai mare, și de aceea am primitŭ sĕ facŭ parte din ministerulŭ d-lui Brătianu sub preșeḑința d-lui, deși eu eram mai bĕtrânŭ.

Eu dér, vechiulŭ, bĕtrânulŭ liberalŭ, când am vĕḑutŭ întrândŭ în acéstă cameră pe acei junĭ liberalĭ pe carĭ, nu guvernulŭ, după cum ḑicea d-lŭ Stătescu, ci partitulŭ liberalŭ, cum ḑicea d-lŭ Brătianu, i-a adusŭ în parlamentŭ, m'am întrebatŭ pentru ce i-a adusŭ? Fi-va pentru ca sĕ sporéscă numĕrulŭ voturilorŭ? Nu, n'avea trebuință, căcĭ ațĭ vĕḑutŭ că alaltăierĭ s'a votatŭ o moțiune de încredere cu 105 voturĭ; dér pentru că din generațiunea vechiă nu mai suntŭ decâtŭ frații Brătienĭ, Nicolae Ionescu și eu, și câțiva alțiĭ puținŭ mai tinerĭ decâtŭ noi, și pentru că nu trebue ca deodată cu bĕtrânii sĕ dispară și partitulŭ liberalŭ, aducerea tinerilorŭ aci a fostŭ ca sĕ întemeieze continuarea partitului liberalŭ, ca acestŭ partitŭ sĕ se mențină și după ce bĕtrânii vorŭ dispăré.

Étă dér, după părerea mea, legitimarea aducerei în Cameră a tinerilorŭ de valóre de carĭ astăḑĭ se glorifică tribuna română.

Dér care este causa, și aci este grija mea, că acești tinerĭ s'au deslipitŭ de partitulŭ liberalŭ guvernamentalŭ? Care este causa că acești tinerĭ suntŭ astăḑĭ cei mai violențĭ dintre oposanțĭ? Onor. d. Stătescu a ḑisŭ că d-lorŭ facŭ oposițiunea pentru ca sĕ aibă gloriola ce dă oposițiunea. Eu credŭ din contră, că a face parte din oposițiune nu este a te glorifica, cum se glorifică acei, carĭ capĕtă decorațiunĭ; eu credŭ că este cu totulŭ altfelŭ. Causa care a făcutŭ pe acești tinerĭ sĕ se retragă din cerculŭ partitului liberalŭ guvernamentalŭ trebue sĕ o căutămŭ aiurea.

Domnii mei, repausatulŭ Rosetti, cu care de multe orĭ am fostŭ în luptă, dér la cestiunĭ marĭ totd'auna împreună, ḑicea unŭ cuvêntŭ; elŭ ḑicea: noi liberalii avemŭ o biserică fórte largă, ușile nóstre și ferestrele nóstre suntŭ deschise și primimŭ pe oricine vine...

D. ministru alŭ justiției, Eug. Stătescu: cine vré sĕ între, între; cine vrea sĕ iasă, iasă; ér pe mișei îi dau afară.

D. M. Kogălniceanu: Eu vĕ mărturisescŭ, că partea cea din urmă n'am auḑit'o la Rosetti. Dér când d. ministru de justiția ar fi hotărîtŭ sĕ facă acésta, îi promitŭ, că mulțĭ din cei vechĭ s'ar întórce îndĕrĕtŭ în partidulŭ liberalŭ guvernamentalŭ...

D. ministru alŭ justiției, Eug. Stătescu: Eu vĕ potŭ asigura că ceea ce am ḑisŭ suntŭ cuvinte textuale, pe carĭ le-am auḑitŭ din gura repausatului Rosetti.

D. M. Kogălniceanu: Vĕ sunt recunoscĕtorŭ și de cuvintele acestea, căcĭ voiu profita de dênsele.

Rosetti ḑicea: în partidulŭ liberalŭ avemŭ o biserică largă, cu ușile deschise și cu ferestrele deschise; și când ḑicea acestea, Rosetti nu era la guvernŭ. Cu câtŭ mai multŭ se lărgesce acea biserică când partidulŭ liberalŭ este la guvernŭ, atuncĭ negreșitŭ, D-lorŭ, nu vețĭ tăgădui că mulțimea neofiților ar trebui sĕ fie mai mare, fiindŭ că chiar la biserica lui Dumneḑeu, popa la sfârșitŭ aduce anafora; dér cu câtŭ mai multŭ când a venitŭ partidulŭ liberalŭ la guvernŭ, închipuiți-vĕ ce ana foră era. (Ilaritate.)

Rĕposatulŭ Manolache-Kostaki califică acésta anaforá, traista cu grăunțe. (Ilaritate.)

Au intratŭ mulțĭ atuncĭ, nu din causa principielorŭ, ci din causa anaforei, și a intratŭ unŭ numĕrŭ așa de mare, încâtŭ a datŭ afară pe mulțĭ din cei vechĭ.

D. ministru alŭ justiției, Eug. Stătescu: carĭ adică s'au dusŭ fiindŭ că nu mai găsiau anaforă? (Ilaritate.)

D. M. Kogălniceanu: Nu, pentru că décă se isprăvea anafora, nu era sĕ avețĭ atâta îmbulḑélă; dér tocmai pentru că era anaforă, au intratŭ mulțĭ din acei pe carĭ D. ministru alŭ justiției pretinde că i-a calificatŭ repausatulŭ Rosetti așa cum eu nu auḑisemŭ dela dênsulŭ.

Eu, Domnilorŭ, ca moldoveanŭ, 'mĭ aducŭ aminte că astăḑĭ în fiecare județŭ din Moldova suntŭ o mulțime de liberalĭ prigonițĭ și maltratațĭ ca vai de ei. (Aplause din partea oposiției.)

Prin urmare étă ce a făcutŭ, credŭ eu, pe mulțĭ din Adunare sĕ ḑică: dér óre mai suntemŭ noi partidŭ liberalŭ? Apoi pentru ce noi tinerii sĕ intrămŭ în acéstă biserică și sĕ ne facemŭ solidarĭ cu pĕcatele bĕtrânilorŭ? Étă cum esplicŭ eu acéstă recrudescență din partea tinerimei, acéstă violență, care până la unŭ punctŭ órecare îșĭ are și ea înțelesulŭ ei.

D-lorŭ, acésta m'a făcutŭ pe mine sĕ mĕ îngrijescŭ; căcĭ, orĭ cum sĕ fie, sunt calulŭ de bătăliă care, când trâmbițașulŭ sună, merge de se pune la rĕndŭ. Vĕ mărturisescŭ că m'a durutŭ fórte multŭ când am vĕḑutŭ pe D. Brătianu, cu care am avutŭ onóre sĕ-i fiu colegŭ în mai multe rĕndurĭ, m'a durutŭ, când am vĕḑutŭ că atacă pe proprii séi soldațĭ; și érăși m'a durutŭ fórte multŭ când am vĕḑutŭ cum că conservatorii întrebuințéză în contra partidului liberalŭ armele, carĭ noi odată le-amŭ întrebuințatŭ în contra lorŭ.

(Va urma.)

Creditulŭ pentru armata română.

(Ședința dela 5 Februaiu.)

D. *E. Costinescu*, raportorŭ, dă cetire raportului și proiectului de lege prin care se deschide pe séma ministerului de resbelŭ unŭ creditŭ estra-ordinarŭ de 30,000,000 lei pentru complectarea echipamentului armatei spre a fi gata în casŭ eventualŭ de iscarea vr'unui rĕsboiu, d'a garanta neutralitatea teritorului nostru.

D. *I. C. Brătianu*, primulŭ-ministru, declară c'acestŭ creditŭ va servi la garantarea neutralității țĕrei nóstre în casulŭ când s'ar face rĕsboiu între douĕ puterĭ ș'acestea ar voi sĕ strămute teatrulŭ rĕsboiului pe teritorulŭ nostru. D-sa ḑice că pacea Europei pare amenințată, căcĭ tóte puterile marĭ se înarméză; prin urmare, adaoge primulŭ ministru, și noi trebue sĕ fimŭ pregătițĭ spre a ne apĕra țĕrișóra. D-sa termină rugândŭ adunarea ca sĕ voteze acestŭ creditŭ, mulțămindŭ totd'odată inițiatorilorŭ, carĭ s'au grăbitŭ sĕ-lŭ propue. (Aplause).

D. *N. Ionescu*, relevândŭ vorbele primului ministru, d'a ne putea apĕra țĕrișóra la timpŭ, ḑice că nu cu asemenea vorbe dulcĭ se póte servi în parlamentŭ, când e vorba d'o asemenea gravă cestiune, cum e de esemplu pregătirea d'a intra în rĕsboiu. Décă e vr'unŭ duelŭ între puterile cele marĭ din Occidentŭ, ce ne privesce pe noi? D-sa ḑice că vorbele: complectarea armamentului suntŭ improprii și nu potŭ înșela pe nimenĭ. Vorbindŭ mai deunăḑĭ cu ministrulŭ de rĕsboiu despre acéstă cestiune, ḑice d-sa, mĭ-a spusŭ în modŭ categoricŭ, că suntemŭ gata de rĕsboiu. Așa dér nu e vorba, nu póte fi de complectarea armamentului, ci d'o adevĕrată intrare în rĕsboiu.

D-sa vorbindŭ apoi de situațiunea încurcată din Orientŭ, unde este vorba despre unŭ rĕsboiu de influență, întrébă, care rĕsboiu ne amenință? Celŭ din Occidentŭ séu celŭ din Orientŭ? D. Ionescu cere mai multe lămurirĭ în acéstă privință. D-sa sfîrșesce sfătuindŭ pe guvernŭ ca sĕ nu sparie lupulŭ cu pielea oii și că décă are necesitate d'acestŭ creditŭ sĕ motiveze altfelŭ cererea: căcĭ astfelŭ cum e motivată, n'o va vota. (Aplause.)

D. generalŭ *Leca*, fórte emoționatŭ, cere ca maioritatea și minoritatea sĕ voteze acestŭ creditŭ, fiindŭ vorba de apĕrarea țĕrei.

D. *Kogălniceanu* vorbesce în contra închiderei, discuțiunei, care s'a cerutŭ, ḑicêndŭ că este vorba de 30,000,000 lei, carĭ trebuescŭ luate din spinarea țĕrei și trebue sĕ se discute cu maturitate acéstă cerere.

C. Ciocazanŭ vorbesce pentru închidere, ḑicêndŭ că se trateză despre apĕrarea țĕrei și nu mai încape discuțiune.

Se puse la votŭ închiderea și se primesce. Punîndu-se la votŭ luarea în considerațiune a proiectului, se primesce cu 98 contra 23 voturĭ și douĕ abțînerĭ. Se citesce proiectulŭ.

D. *P. Carpŭ* cere cuvêntulŭ pentru a esplica motivulŭ, care a făcutŭ pe minoritate sĕ voteze în contra acestui creditŭ. Elŭ este, ḑice d-sa, pentru că s'a propusŭ din inițiativa maiorității și astfelŭ nu-șĭ ea guvernulŭ responsabilitatea după cum ar fi trebuitŭ. Cum vine unŭ deputatŭ din maioritate și propune votarea a 30,000,000 pentru garantarea neutralității? Dér votarea acestui creditŭ, astfelŭ propusŭ, sunteţĭ d-vóstră sigurĭ că ne garantéză neutralitatea și că nu e tocmai din contră unŭ semnalŭ în afară de provocațiune.

Neutralitatea în orĭ ce casŭ nu pare posibilă și nicĭ o dorescŭ. Dér în fața acestui creditŭ mĕ simtŭ datorŭ sĕ întrebŭ pe guvernŭ, pentru ce se dă la o parte, când ar trebui sĕ vină elŭ și sĕ ia inițiativa și rĕspunderea acestui proiectŭ? Pentru că este tendința guvernului d'a se sustrage dela o asemenea rĕspundere, lăsândŭ acéstă rĕspundere acelora, carĭ n'au și nu potŭ avea nicĭ o rĕspundere. D-sa conchide că pentru aceste considerațiunĭ va vota în contra creditului.

D. *Kogălniceanu* ḑice că acum câteva ḑile s'au votatŭ 5,000,000 totŭ pentru aceleașĭ considerațiunĭ pentru carĭ astăḑĭ se cerŭ 30,000,000. Atuncĭ însĕ venindŭ guvernulŭ cu cererea, din inițiativa sa, i s'a acordatŭ în unanimitate de Cameră. Astăḑĭ însĕ, ḑice d-sa, guvernulŭ s'ascunde la spatele maiorității, și minoritatea nu voesce sĕ se unéscă cu ea. Venindŭ apoi la vorbele d-lui Carpŭ, cum că neutralitatea nu e posibilă și că nicĭ n'o doresce, ḑice că tocmai acestea l'au îngrijitŭ, de órece tocmai acestea potŭ fi și sentimentulŭ guvernului.

Cum stămŭ noi astăḑĭ, întrébă d-sa? Décă guvernulŭ n'o póte spune în Cameră, ar puté s'o spue numai unei restrînse delegațiunĭ a ei. Căcĭ controlulŭ Camerei nu póte lipsi politicei esterne a guvernului. Recunósce patriotismulŭ d-lui Brătianu. Dér nu e de ajunsŭ în asemenĭ cestiunĭ numai patriotismŭ și inimă; trebue și multă cugetare. Pentru ce acum treĭ ḑile în locŭ de 5 milióne nu s'au cerutŭ mai multe? Fi-va situațiunea din afară mai grea decâtŭ atuncĭ? Nu credŭ, ḑice d-sa. Mie îmĭ pare, ḑice oratorulŭ, c'acéstă cerere e mai multŭ o manifestațiune, care sĕ producă efectŭ peste granițe.

D. *I. C. Brătianu*, primŭ-ministru, ḑice că deșĭ acestŭ creditŭ e produsŭ din inițiativa parlamentară, tótă rĕspunderea însĕ e a guvernului. D-sa mărturisesce că prin acestŭ votŭ voiesce sĕ facă o manifestare în afară pentru a se vedea că România voesce sĕ trăiéscă și că este decisă a-șĭ apĕra esistența, (Aplause.)

D. *Nicorescu*: De voițĭ sĕ facețĭ o astfelŭ de manifestațiune, facețĭ apelŭ la țéră prin alegerĭ. (Sgomotŭ, protestărĭ.)

D. primŭ-ministru *I. C. Brătianu* mai adauge câteva vorbe sfârșindŭ că România trebue sĕ fie gata și streinii s'o scie gata, decisă pentru a'șĭ apĕra teritorulŭ și independința prin sângele fiilorŭ sĕi. Creditulŭ se votéză cu 99 voturĭ fiindŭ contra 11 Senatulŭ încă a votatŭ proiectulŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ respobnsailŭ Dr. Aurel Mureșianu

Cursulŭ la bursa de Viena
din 19 Februariu st. n. 1887

Rentă de aurŭ 5% . . .	96.70	Bonurĭ croato-slavone . .	104.50
Rentă de hârtiă 5% . .	86 15	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	—.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.30	Imprumutulŭ cu premiu ung.	116.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	95 50	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	119 60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	126 —	Renta de hârtiă austriacă	77.50
		Renta de arg. austr. . .	79 85
		Renta de aurŭ austr. . .	108.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	114 —	Losurile din 1860 . . .	130.75
		Acţiunile băncei austro-ungare	845 —
Bonurĭ rurale ungare . .	104.—	Act. băncei de creditŭ ung.	270.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Act. băncei de creditŭ austr.	276.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104.—	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	6.04
		Napoleon-d'orĭ	10.14
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.—	Mărcĭ 100 imp. germ. . .	62 85
Bonurĭ rurale transilvane	105.—	Londra 10 Livres sterlinge	128.60

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 12 Februariu st. n. 1887.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vend.	8.47
Argint românesc	»	8.42	»	8.44
Napoleon-d'orĭ	»	10 09	»	10.13
Lire turcescĭ	»	11.40	»	11.44
Imperialĭ	»	10.40	»	10.44
Galbenĭ	»	5 99	»	6.04
Scrisurile fonc. »Albina» . .	»	101.—	»	102.—
Ruble Rusescĭ	»	116.—	»	117.—
Discontulŭ . . .	»	7—10% pe anŭ.		

INVITARE.

Sâmbătă în 14 (26) Februarie 1887
Reuniunea română de gimnastică şi de cântărĭ
arangează
în Sala hotelului Nr. 1.
unŭ

Balŭ-Calicotŭ.

Intrarea este condiţionată de stricta observare a toaletei următóre:

Pentru damele dansătóre:

1. Haina de Cretonne după modelŭ.
2. Colórea rosa séu albastră cu desin.
3. Garnitura hainei din aceeaşi stofă.
4. Podóba pe capŭ o singură flóre.

Pentru domnĭ:

1. Toaletă négră de balŭ.
2. Legătură albă.
3. Mănuşĭ albe séu paille.

In numele Reuniunii
Comitetulŭ arangeatorŭ.

Stofele prescrise suntŭ deja comandate şi se află de vêndare la firmele M. & L. László şi la Fraţii Simay, unde se află expuse şi modele de haine.
Preţulŭ biletului de întrare 1 fl. 50 cr. de persónă; se află de vêndare pe basa acestei invitărĭ la numitele două firme, la libr. N. Ciurcu şi séra la cassă.
Locurile pe galeriă 1 fl. 50 cr. de persónă.

„Albina institutŭ de creditŭ şi de economii" în Sibiu.

CONVOCARE.

Domnii acţionarĭ ai „Institutului de creditŭ şi de economii Albina" se învită prin acésta în virtutea §-lui 20 alŭ statutelorŭ societăţii la

a XIV Adunare generală ordinară,

care se va ţiné în Sibiu la **29 Martie 1887 st. n.** înainte de amédĭ la 10 óre în casa institutului (Strada Bauer Nr. 1.)

Obiectele:

1. Raportulŭ anualŭ alŭ direcţiunei; Bilanţulŭ anului 1886 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realisatŭ, conformŭ bilanţului.
3. Distribuirea sumei destinate pentru scopurĭ de binefacere.
4. Ficsarea preţului marcelorŭ de presenţă pe anulŭ curentŭ.
5. Alegerea alorŭ doi membrii în consiliulŭ direcţiunei în loculŭ acelorŭ doi, alŭ cărorŭ mandatŭ a espiratŭ în sensulŭ §-lui 36 din statute, şi substituirea prin alegere a unui membru reposatŭ dela ultima adunare generală încóce. (§. 37.)

Domnii acţionarĭ, carĭ în sensulŭ §§. 22, 23 şi 24 din statutele societăţii voescŭ a participa la adunare în persónă séu prin plenipotenţiaţĭ, suntŭ rugaţĭ **a-şĭ depune la cassa institutului acţiunile lorŭ şi eventualŭ dovedile de plenipotenţă celŭ multŭ până Vinerĭ în 25 Martie a. c. st. n. 6 óre p. m.**

Sibiiu, în 11 Februariu 1887.

Direcţiunea Institutului.

Nr. 1911/1887. 1—3

Publicaţiune.

Toţĭ acei carĭ, în sensulŭ §-lui 5 din instrucţiunea legei pentru **glotaşĭ**, dorescŭ a ocupa vr'unŭ **postŭ de ofiţerŭ, medicŭ séu funcţionarŭ la glóte**, sĕ provócă prin acésta a aşterne petiţiunile lorŭ respective până la 5 Martie a. c. séu la primăria locală, séu imediatŭ la comandamentulŭ cercualŭ Nr. 77 de glóte din locŭ.

Petiţiunile suntŭ a se instrui cum urméză:

1. Foştii ofiţerĭ au a presenta certificatulŭ lorŭ de eşire din serviciu, respective a arăta corpulŭ de armată, la care au servitŭ în urmă.

2. Foştii subofiţerĭ (cu deosebire voluntarii pe unŭ anŭ) au a arăta corpulŭ de armată din care s'au eliberatŭ şi posiţiunea lorŭ cetăţenéscă actuală.

3. Acele persóne civile, carĭ sĕ bucură de o reputaţiune escelentă, nepătată şi patriotică, au a presenta pe lângă arătarea posiţiunei lorŭ cetăţenescĭ şi actulŭ de botezŭ.

Braşovŭ, în 19 Februarie 1887.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

9235/1886. t. k. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A brassói kir. törvényszék mint tkvi hatóság közhirré teszi, hogy Avrám Nicolae végrehajtatonak néhai Florea George végrehajtást szenvedő elleni 60 frt. tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék területén lévö hólbáki határon fekvő a hólbáki 71 sz, tjkvben A + 1313, 1414, 1347, 1348, 1361/1 és 1362/1 helyrajzi számu fekvökre az árverést 305 frt. ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenneti megjelölt ingatlan az 1886. évi Február hó 24-ik napján délelőtt 9 órakor a hólbáki községházában megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 30 frt. 50 kr. készpénzben, vagy az 1881. 60. t. cz. 42. §-ban jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi November 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a biróságnál előleges elhelyezéséről kiállitott szabályszerü elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Brassón, 1886. évi Deczember hó 11-ik napján.

A kir. törvényszék mint tkkvi hatóság.

Deési, elnök. **Jakab Alajos,** jegyző.

Concursŭ.

Pentru ocuparea postului de învĕţătorŭ în Clasa I-mă la scóla confesională gr. cat. din Borgotiha în Vicariatulŭ Rodnei, devenindŭ vacantŭ, prin acésta sĕ escrie concursŭ până în 26 Faurŭ a. c. st. n. pe lângă următórele emolumente: salarŭ anualŭ 200 fl. v. a. din fondulŭ scolasticŭ, locuinţă liberă în edificiulŭ şcólei şi lemne de focŭ.

Doritorii de a ocupa acestŭ postŭ au a-şĭ trimite recursele sale, cu testimoniulŭ de cvalificaţiune în limba maghiară, îndreptate cătră senatulŭ scolasticŭ localŭ din Borgotiha.

Din şedinţa senatului scolasticŭ gr. cat. ţinută la 7 Ianuarie 1887.

Ioanŭ Boariu, notariu. **Moisa Popp,** preşedintele senat. şcol. 2—2

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

ABONAMENTE

la

„Gazeta Transilvaniei"

se potŭ face cu începerea dale 1 şi 15 ale fiecărei lunĭ, mai uşorŭ prin mandate postale.

Adresele ne rugămŭ a ni se trimite esactŭ arătându-se şi posta ultimă.

Preţulŭ abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni	3 fl. —
„ şése lunĭ	6 fl. —
„ unŭ anŭ	12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

pe trei lunĭ	10 francĭ
„ şése lunĭ	20 „
„ unŭ anŭ	40 „

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei."

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.